

УДК 341(4)

Форманюк Вікторія Василівна,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент

кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЄДИНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РИНОК У СФЕРІ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Постановка проблеми. Визначальною тенденцією останніх десятиліть є процеси світової та регіональної інтеграції, що призвели до зміни традиційної ролі національних держав та усвідомлення потреби в заснуванні більш крупних (наднаціональних, наддержавних) форм політичних союзів, здатних управляти суспільством у масштабах вже не однієї країни, а цілого регіону чи континенту, особливе місце серед яких займає Європейський Союз (ЄС). Відокремившись від міжнародного права, право ЄС не злилося повністю й з внутрішньодержавним (національним) правом, а виступає як самостійна правова система зі своїми джерелами, формами правотворчості та правозастосування, специфічними механізмами захисту правових норм від порушень.

Останнім часом спостерігається активізація розвитку правової системи ЄС у галузі приватного права, зокрема, у сфері правової охорони інтелектуальної власності. Наразі відбувається формування європейського приватного права («європеїзація» приватного права країн-членів ЄС), що обумовлено метою створення та функціонування спільного ринку. В національних правових системах країн Європи регулюванню суспільних відносин у сфері інтелектуальної власності приділяється значна увага. Водночас нині ані універсальні міжнародні договори, ані виключно національно-правове регулювання у сфері інтелектуальної власності не можуть забезпечити ефективність правової охорони результатів інтелектуальної творчої діяльності. У зв'язку з цим дедалі більшого значення набуває новий регіональний інтеграційний правовий механізм регулювання зазначених відносин.

Право інтелектуальної власності ЄС є новою галуззю права ЄС, що останнім часом досить інтенсивно розвивається та втілює правовий досвід країн-членів ЄС у сфері правової охорони інтелектуальної власності, для яких стандарти права ЄС були важливим чинником розвитку національного законодавства та оцінки ефективності реалізації

відповідних прав.

Стан дослідження теми. Питання щодо єдиного європейського ринку і загальних гармонізаційних процесів у сфері права інтелектуальної власності досліджували у своїх роботах зарубіжні науковці: А. Дітц, В. Едельман, Ф. Готцен, П. Гровс, А. Мартіно, С. Міскін, Дж. Річардс, Р. Хілті, Д. Роза, П. Слот та інші.

Мета дослідження даної теми полягає в тому, щоб за допомогою комплексного аналізу визначити, розкрити сутність та проаналізувати єдиний європейський ринок і загальні питання гармонізаційних процесів у сфері права інтелектуальної власності

Виклад основного матеріалу. Сама постановка питання про прогресивне становлення та розвиток єдиного комунітарного ринку логічно передбачає собою ту обставину, що основоположні європейські принципи вільного руху товарів і послуг повинні б нині застосовуватися в набагато більшому ступені, ніж колись. Хоча ст. 30 Договору про ЄС 1957 року і не була модифікована пізніше прийнятими Єдиним Європейським Актом, Маастрихтським Договором про Європейський Союз, Амстердамським і Ніццьким Договорами, але її положення в самому широкому сенсі повинні інтерпретуватися як істотним чином, що не відповідають цілям створення і функціонування єдиного ринку в тому сенсі, як це визначається в ст. 14 Договору про ЄС, тобто «простір без внутрішніх кордонів, в якому, згідно з положеннями цього Договору, забезпечується вільний рух товарів, осіб, послуг і капіталів» Отже, ми знову приходимо до відомої дилеми: необхідність створення єдиного комунітарного ринку і проблема обмежень в реалізації цього процесу.

У зарубіжній юридичній науці з даного питання запропоновано кілька досить ефективних шляхів і напрямків вирішення проблеми, суть одного з яких полягає в наступному. Щоб істотно обмежити бар'єри, що виникають на шляху створення та

успішного функціонування єдиного комунітарного ринку в силу застосування ст. 30 Договору про ЄС, пропонується (Д. Роуз, І. Говере, Ф. Готцен, Е. Уайт, Г. Шрікер та ін.) гармонізаційні заходи в цій сфері розробляти і приймати на комунітарних, а не на окремо взятому національному рівні [5, с. 48]. Це є можливим нині з тієї простої причини, що ст. 30 Договору про ЄС не визначає виключну компетенцію держав-членів (закріплюючи обмеження, що вводяться в державах щодо правової охорони інтелектуальної власності), а закріплює так звану «конкуруючу» (спільну) компетенцію ЄС та держав-членів по зазначених у статті питаннях [10, с. 313-320].

До набрання чинності положень Єдиного Європейського Акта, прийнятого в 1986 р., подібні гармонізаційні заходи здійснювалися на основі положень ст. 94 Договору про ЄС шляхом одноголосного прийняття рішення Радою ЄС. У зазначеній статті, зокрема, йшлося про те, що «Рада, приймаючи рішення на пропозицію Комісії, видає директиви щодо зближення законодавчих положень, приписів і адміністративних дій держав-членів, які прямо зачіпають створення або функціонування спільного ринку».

Суд ЄС у своєму рішенні у справі Денкавіт («Denkavit») прийшов до висновку про те, що винятки, передбачені ст. 30 Договору про ЄС, не можуть більше служити підставою до прийняття Радою ЄС гармонізаційних директив на підставі ст. 94 Договору з причини одного лише існування відмінностей у національному законодавстві держав-членів ЄС. Іншими словами, ст. 94 Договору про ЄС може позбавити ст. 30 цього ж Договору її змісту та значення і зробити її непридатною в тих сферах, які призначені до гармонізації за допомогою прийняття директив.

Таким чином, ст. 94 Договору про ЄС створила досить сильний законодавчий потенціал-базис для здійснення процесу гармонізації (зближення) національного законодавства у сфері інтелектуальної власності [4, с. 224]. Хоча на практиці склалася дещо відмінна ситуація, яка зробила цей процедурний механізм непрацюючим з тієї причини, що держави-члени не горіли настільки сильним бажанням передавати Спільноті хоча б частину їх законодавчої компетенції у сфері прийняття відповідної нормативної бази в галузі правової охорони інтелектуальної власності [6].

Єдиний Європейський Акт, прийнятий в 1986 р., ввів новий процедурний порядок щодо здійснення гармонізаційних заходів згідно введеної ним у Договір про ЄС ст. 95. Головною відмінною рисою цього процедурного механізму є те, що вводиться так звана кваліфікована більшість голосів в Раді ЄС з питань, зазначених в уже проаналізованій нами ст. 14, включаючи і вільний рух товарів і услуг.

Звернемося до ст. 95 Договору, яка говорить, що «Рада, приймаючи рішення відповідно до процедури, передбаченої ст. 251 Договору (кваліфікованою більшістю), за пропозицією Комісії, у взаємодії з Європейським Парламентом і після консультацій з Економічним і соціальним комітетом розробляє заходи спрямовані на зближення норм, що впроваджуються в державах-членах законодавчим або адміністративним шляхом, для того щоб забезпечити створення та функціонування внутрішнього ринку» (п. 1 ст. 95 Договору про ЄС).

Цілком зрозуміло, що тим раціональним зерном, який лежить в основі зазначених змін і модифікацій Договору про ЄС, є необхідність безперешкодного здійснення та реалізації гармонізаційних процесів і заходів, які могли б бути «блоковані» в іншому випадку хоча б одним негативним голосом держави-члена. Головна ж мета, на думку професора П.Дж. Слота, це прискорення та активізація європейських інтеграційних процесів як таких [12, с. 378-397].

Необхідно в цьому зв'язку відзначити і той факт, що згідно з новою процедурою Європейський парламент, який раніше перебував у досить пасивному стані [1, с. 167-169], нині також може попереджати прийняття тих гармонізаційних заходів, з якими він не згоден. Причина цього криється в тому, що Договір про Європейський Союз 1992 року ввів в Договір про ЄС ст. 251, що містить так званий порядок «згоди» щодо ст. 95 Договору, посилюючи при цьому значимість і вагу позиції Європейського парламенту в прийнятті цілого ряду ключових рішень.

Важливо зауважити у цьому зв'язку і той момент, що з дати набрання чинності положень Договору про Європейський Союз Європейський парламент вже не забарився скористатися зазначеною вище прерогативою щодо права інтелектуальної власності. Він відкинув свого часу прийняття директиви про правову охорону винаходів в галузі біотехнології, яка тим не менш перш була схвалена Радою.

Однак Єдиний Європейський Акт «компенсував», за словами професора І. Говере, певною мірою ті втрати, що зазнали держави-члени ЄС у зв'язку з позбавленням їх права вето в Раді ЄС за допомогою введення в ст. 95 Договору про ЄС пункту 4, згідно з яким «якщо після прийняття Радою кваліфікованою більшістю заходів для гармонізації будь-яка з держав-членів визнає за необхідне застосування національних правових норм, обґрунтованих крайньою необхідністю, що передбачено статтею 30, ... вона повідомляє про них Комісію. Комісія погоджується на застосування відповідних норм, переконавшись, що вони не є засобом не виправданої дискримінації або прихованих обме-

жень у торгівлі між державами-членами» [5, с. 49].

Більше того, далі зазначена ст. 95 вводить так звану «спрощену» процедуру безпосереднього звернення до Суду ЄС Комісії якоїсь іншої держави-члена Співтовариства, в відступ від положень ст. 226 і 227 Договору, якщо вони вважатимуть, що інша держава-член протиправно використовує повноваження, передбачені в даній статті. Іншими словами, положення, закріплене в п. 4 ст. 95, намагається пом'якшити ту ситуацію, коли застосування ст. 30 Договору про ЄС стало б неможливим в контексті комунітарних гармонізаційних заходів.

Незважаючи на той факт, що запроваджуванa процедура максимально спрощує саму можливість зацікавлених суб'єктів звертатися до Суду ЄС, потенційний же вплив рішень самого Суду залишається досить обмеженим. Оскільки нині, у разі реалізації положень п. 4 ст. 95 Суд наче не має повноваження не застосовувати ст. 30 Договору навіть у світлі сучасних гармонізаційних заходів Співтовариства в цій сфері, як він вчинив раніше при вирішенні справи «Ден-Кавіт», але повинен буде в своїх рішеннях враховувати насамперед положення національного законодавства в аспекті закладених у ньому винятків. Тобто, знову виникає своєрідне протиріччя, навіть колізія.

Отже, перед нами справжня система «стримувань і противаг» в контексті множинності акторів єдиного загальноєвропейського політико-правового процесу, пов'язаного з необхідністю, з одного боку, реалізувати ідею єдиного європейського ринку без будь-яких внутрішніх бар'єрів, а з іншого боку, потребою узгодити інтереси і волі всіх учасників цього «багатoshарового» процесу – ЄС (включаючи всі його основні інститути) і держав-членів. Один з головних же бар'єрів, своєрідних «чорних куль» на шляху створення та нормального функціонування єдиного ринку було і залишається право інтелектуальної власності, національне за змістом, комунітарне – за значенням.

У ряді робіт зарубіжних дослідників даної проблеми (Д. Віньєс, І. Говере та ін.) говориться навіть про те, що спрощена процедура звернення до Суду ЄС, введена Єдиним Європейським Актом в 1986 р. і пов'язана з можливістю використання та реалізації національним законодавцем свого «інтересу», з точки зору права інтелектуальної власності є «кроком назад» від процесу європейської інтеграції до примату національно-правової охорони [13, с. 358-361]. Природно і те, що найближчим часом Комісія і Суд ЄС зіткнуться з досить складною і делікатною проблемою знаходження балансу і узгодження волі між національним і комунітарним інтересом, національними та комунітарними цілями в контексті інтерпретації і застосування правил про вільний рух товарів і послуг, про конкуренцію. Однак у цьому ви-

падку головний акцент повинен зміститися з рівня ухвалення рішення на рівень його конкретної реалізації, в тому числі і в сфері права інтелектуальної власності.

Зрозуміло, що певною мірою негативний вплив п. 4 ст. 95 Договору в найближчій перспективі дасть про себе знати саме в сфері правової охорони інтелектуальної власності. Зазначене положення, очевидно, може бути використано в тих випадках, коли держави-члени ЄС захочуть провести так звані гармонізаційні заходи відносно свого національного законодавства на основі ст. 95 Договору про ЄС.

Як вже говорилося, ст. 95 вводиться спрощена процедура щодо прийняття гармонізаційних заходів в порівнянні з тим, що було передбачено в раніше застосовуваній ст. 94 Договору. Тим не менш, зазначена стаття передбачає сама по собі, що більшість міністрів в Раді ЄС погодиться за допомогою свого позитивного голосування з тим, що необхідність і форми такої гармонізації важливі й істотні.

Відомо, що ще на зорі формування Європейських співтовариств, у далекому 1959 році були створені три робочі групи для вивчення умов і можливих форм зближення національних законодавств окремих держав у галузі патентно-правової охорони, промислових зразків і товарних знаків. Минуло вже майже півстоліття, а гармонізовано лише законодавство про товарні знаки і промислові зразки. Важливо мати на увазі і той факт, що існує досить сильний вплив (якщо не сказати – лобі) щодо оцінювання права інтелектуальної власності в національній, а не в загально комунітарній компетенції, що природним чином відноситься і до правової охорони творів літератури, науки і мистецтва в широкому сенсі слова (авторське право і суміжні права).

Зарубіжні дослідники (К.Ф. Байєр, А. Дітц, Г. Шрікер) абсолютно справедливо, як нам видається, вказують на те, що головна проблема щодо правової охорони інтелектуальної власності полягає в володінні політичної мудрості і волі по піднесенню загально комунітарних інтересів над національними [2, с. 379-410]. Ситуація, що складається нині, така, що практично будь-яка спроба гармонізувати (зблизити) національні інтелектуально-правові закони зустрічає сильну протидію з боку держав-членів Європейського Союзу, які зовсім не бажають «ділитися» хоча б частинкою свого суверенітету на користь ЄС [3].

Тому зовсім не дивний той факт, що комунітарній гармонізаційній політиці у сфері правової охорони інтелектуальної власності вдається знайти якийсь вихід і домогтися певних успіхів лише в тих областях правової охорони, які пов'язані з

новими об'єктами інтелектуальної власності та новими формами їх використання, оскільки будь-яке ефективне рішення з цих питань поки не запропоновано. Сюди, зокрема, можна віднести проблеми правової охорони комп'ютерних програм і баз даних, супутникового і кабельного телебачення, права здавати в прокат, типології інтегральних мікросхем, селекційних досягнень і т.д.

Тому, думається, що вказана тенденція не зовсім співвідноситься з положенням п. «h» ст. 3 Договору про ЄС, яка проголосила необхідність «зближення законодавств держав-членів у тій мірі, в якій це необхідно для функціонування спільного ринку» як однієї з форм досягнення цілей і завдань ЄС. Зрозуміло, що така «незговірлива» позиція держав-членів ЄС не узгоджується і з ст. 10 Договору, яка закріплює обов'язок держав-членів «сприяти виконанню завдань Товариства». Отже, знову вже вкотре ми натрапляємо на протиріччя: бажане і дійсне в теорії і практиці комунітарного будівництва може не збігатися.

Як відомо, введення Маастрихтським Договором про Європейський Союз так званого принципу субсидіарності (ст. 5 Договору про ЄС) поставило питання про те, чи є гармонізаційні процедури у сфері правової охорони інтелектуальної власності прерогативою комунітарного рівня або ні. Звернемося в цьому зв'язку до положень самої названої нами статті, яка закріплює буквально наступне:

«Спільнота діє в межах своїх повноважень, визначених цим Договором та поставленими перед ним тут цілями.

В областях, які не підпадають під його виключну компетенцію, Спільнота діє відповідно до принципу субсидіарності, якщо і оскільки цілі передбачуваної дії не можуть бути досягнуті в достатній мірі державами-членами і тому, в силу масштабів і результатів передбачуваної дії, можуть бути більш успішно досягнуті Співтовариством.

Будь-які дії Співтовариства не повинні йти далі того, що необхідно для досягнення цілей цього Договору».

Таким чином, слід підкреслити, що мета і завдання європейських гармонізаційних заходів щодо правової охорони інтелектуальної власності полягає в тому, щоб зняти перешкоди на шляху вільного руху охоронюваних правом інтелектуальної власності об'єктів, викликаних відмінностями національних законодавств у цій сфері. Іншими словами, завдання полягає в тому, щоб досягти цілей Договору про ЄС, головна ж з них – створення єдиного внутрішнього ринку. Більше того, абсолютно ясно, що цієї головної мети більшою мірою не досягти взагалі, якщо базувати свою гармонізаційну активність на основі лише національного права інтелектуальної власності.

Здається, що в цьому зв'язку комунітарна гармонізація права інтелектуальної власності зовсім не виключається сама по собі на підставі положень ст. 5 Договору, яка закріплює принцип субсидіарності. Тому, як нам здається, слід цілком ясно визначити як і в якій мірі в контексті гармонізаційних заходів у сфері правової охорони інтелектуальної власності буде реалізована спільна компетенція ЄС і держав-членів, що дозволить вирішити цю багатоскладову проблему досить ефективно, у розрізі досягнення найголовнішої мети Європейського Союзу – створення єдиного внутрішнього ринку з принципами вільного руху товарів і послуг, що реалізуються тут.

Цілком очевидно, на наш погляд, що держави-учасники ЄС навряд чи стануть беззаперечно застосовувати в сфері гармонізації їх національного права інтелектуальної власності пропонувані комунітарні гармонізаційні процедури. Проте, думається, що зовсім не марно частково провести в деякій мірі евристичний аналіз гармонізаційного ефекту, виробленого на основі застосування положень ст. 30 Договору про ЄС.

На думку ряду дослідників (І. Говере, Д. Віньє), надзвичайно важливо провести розмежування між гармонізацією (зближенням), виробленою на основі ст. 95 Договору про ЄС та уніфікацією, здійснюваною на базі ст. 308 цього ж Договору, тим більше в аспекті, що стосується права інтелектуальної власності [13, с. 358-361].

Необхідно в цьому зв'язку звернутися до комунітарної норми, що закріплюється у ст. 308 Договору про ЄС (до речі, вона не піддалася модифікації в контексті прийняття Єдиного Європейського Акту в 1986 р. і Маастрихтського Договору про Європейський Союз 1992 р.), яка свідчить, що «якщо в ході функціонування спільного ринку виникне необхідність в діях Товариства для досягнення однієї з його цілей і якщо цей Договір не передбачає необхідних повноважень для таких дій, Рада, на пропозицію Комісії та після консультацій з Європейським парламентом, вживає належних заходів на основі одностайності» [4, с. 225].

Як відомо, Суд ЄС у своїх рішеннях не раз заявляв, що у разі відсутності проведених комунітарних заходів щодо гармонізації та зближення національного права, держави-учасники ЄС самі можуть визначати умови та процедури щодо здійснення правової охорони інтелектуальної власності, що було досить ясно позначено, зокрема, в рішенні по справі EMI-електроліт («EMI Electrola») [8, с. 79]. Більше того, винесене згодом рішення Суду по відомій справі Філа Коллінза додало сюди ще одну дуже важливу кваліфікуючу деталь, згідно з якою пріоритет повинен бути наданий загальному комунітарному принципу недискримінації. Однак, і

Суд змушений був звернути увагу на той важливий момент, що у разі відсутності досягнутої уніфікації сам по собі принцип територіальності, властивий правовій природі інтелектуальної власності, здатний істотно негативно вплинути на досягнення цілей Договору про ЄС і, отже, самого ЄС.

Виникає питання про те, як співвідносяться гармонізація та принцип територіальності, про який ми щойно згадали? Вся справа в тому, що сама по собі гармонізація (або зближення) законодавства про інтелектуальну власність в якості підходу, обраного ЄС щодо правової охорони нових технологій і певною мірою щодо законодавства про товарні знаки і промислові зразки, створює більш однамнітну систему умов і процедур для отримання правової охорони. Проте слід мати на увазі той факт, що гармонізація сама по собі не зачіпає принципу національної територіальності в цій сфері. А все це, отже, не заважає власникові виключних прав, отриманих за законодавством однієї держави-члена ЄС, вимагати заборони імпорту контрафактних об'єктів, які правомірно вироблені в іншій державі-члені, що є в даному випадку експортером. Іншими словами, слідуючи підходу, обраному Судом ЄС у вирішенні по вже згаданій вище справі Денкавіт («Denkavit»), і не беручи до уваги можливі обороти п. 4 ст. 95 Договору про ЄС, гармонізація повинна мати на увазі собою, що ст. 30 цього ж Договору не може бути використана у відношенні застосування закладених в ній винятків з охорони інтелектуальної власності, якщо вони не сумісні з гармонізаційними заходами. Проте ж ст. 30 може бути використана власником відповідних виключних прав з тим, щоб захистити і реалізувати саму виняткову природу зазначених прав відповідно до принципу територіальності.

Отже, ми приходимо до висновку, що гармонізація національного законодавства про інтелектуальну власність сама по собі ще не означає автоматичної охорони комунітарної свободи руху товарів. І це, як слід абсолютно справедливо зауважити, є головною відмінною рисою інших цілей, згаданих у ст. 30 Договору про ЄС.

Що ж до проблеми співвідношення так званої категорії «уніфікації» і принципу територіальності, то необхідно відзначити в цьому зв'язку наступне. Застосування положень ст. 30 Договору щодо права інтелектуальної власності буде припинено в тому випадку, коли національне законодавство про інтелектуальну власність стане саме об'єктом уніфікації, в тому сенсі, що національне право інтелектуальної власності буде замінено комунітарним правом у цій сфері. Причина для такого висновку криється в тому, що лише сама по собі уніфікація національного законодавства про інтелектуальну власність може поширити принцип територіаль-

ності на всю Спільноту в цілому. Те, що це, за словами професора І. Говере, не тільки теоретична конструкція, підтверджує той факт, що на підставі цієї посилки Комісія ЄС запропонувала розробити і прийняти єдине комунітарне законодавство у сфері правової охорони промислових зразків і товарних знаків, що і було зроблено пізніше [5, с. 59]. Однак метою запропонованих Комісією варіантів є не повне заміщення існуючого національного права про охорону інтелектуальної власності в цій сфері, а лише створення так званої конкуруючої, паралельно існуючої законодавчої системи. Це означає, що застосування положень ст. 30 Договору щодо права на товарний знак і промисловий зразок незабаром ще не буде повністю припинено з причини одночасного співіснування національного права в цій сфері.

Як нам видається, навряд чи ще незабаром можна буде з повною впевненістю вести мову про дозвіл проблем у сфері правової охорони інтелектуальної власності в ЄС, що перешкоджають нормальному функціонуванню єдиного ринку, шляхом прийняття адекватних законодавчих заходів у цій сфері. Комунітарний законотворчий процес, в першу чергу, натрапить, як уже не раз зазначалося вище, на небажання держав-членів ЄС обмежити свій суверенітет у цій важливій галузі. Більше того, абсолютно специфічна природа прав на інтелектуальну власність відомим образом «послаблює» вплив гармонізаційних заходів, що вживаються в цій сфері. Саме по собі виключення застосування положень ст. 30 Договору про ЄС і, отже, ліквідація обмежень у інтракомунітарній торгівлі, зажадає, ймовірно, повної передачі компетенції в цій галузі ЄС і ліквідації національно-правового регулювання інтелектуальної власності взагалі. Слід зауважити, що вказана тенденція нині знайшла своє певне підтвердження в прийнятих в грудні 1996 р. під егідою двох міжнародних договорів про охорону авторського права і суміжних прав, де до їх підписання були запрошені в якості повноправних учасників також і ЄС [9]. Цілком зрозуміло, що такий варіант вирішення проблеми навряд чи влаштує держав-учасниць. Позитивним результатом само, як нам видається, в цьому зв'язку могло б бути те, що буде прийматися до уваги практика Суду ЄС з питань правової охорони інтелектуальної власності, що враховує специфіку реалізації положень ст. 30 Договору в цьому відношенні, навіть коли буде проведена повна гармонізація законодавства в вказаній сфері.

З іншого боку, і практика Суду ЄС щодо застосування ст. 81-82 Договору щодо інтелектуальної власності (правила про вільну конкуренцію) матиме надзвичайно важливе значення навіть при тій гіпотетичній ситуації, коли право інтелектуальної

власності буде «повністю» уніфіковано [7, с. 760-775]. Як вже було зазначено вище, включення права інтелектуальної власності в ст. 30 Договору як винятки з принципу вільного руху товарів не має прямого відношення до застосування комунітарних норм про забезпечення вільної конкуренції щодо зазначених виключних прав. Це з ще більшою підставою говорить про те, що вказаний виняток у цій сфері не застосовується.

Висновки. Виходячи з усього вищесказаного, можна вважати, що теоретична нерозробленість низки питань правової охорони об'єктів інтелектуальної власності у ЄС, багатоплановість інститутів права інтелектуальної власності ЄС, значний обсяг нормативно-правових актів та правозастосовної практики, наявність труднощів, пов'язаних із різним

прочитанням та тлумаченням законодавства ЄС з боку фахівців, обумовили необхідність проведення комплексного наукового дослідження правового регулювання відносин інтелектуальної власності у ЄС у контексті становлення європейського приватного права (приватного права ЄС), що надасть змогу встановити відповідність вітчизняного законодавства основним європейським нормам, принципам та стандартам у цій сфері, визначити шляхи та перспективи гармонізації законодавства України у сфері інтелектуальної власності із законодавством ЄС, розробити науково-теоретичні висновки та практичні рекомендації щодо вдосконалення національного законодавства у зазначеній сфері, що може стати підґрунтям для подальшого успішного економічного співробітництва України з ЄС.

ЛИТЕРАТУРА

1. Багатурин Ю.М. О законодательных полномочиях Европейского Парламента / Ю.М.Багатурин // Тезисы докладов на теорет. конф. – М., 1984. – С. 165-170.
2. Ditz A. The Harmonization of Copyright in the European Community // International Review of Industrial Property and Copyright Law. –1985. – № 4. – Vol. 16. – P. 379-410.
3. Edelman B. Droit d'auteur, droit voisins: droit d'auteur et marche / B. Edelman. – Paris: Dal-loz, 1993. – 348 p.
4. Gotzen F. Harmonisation du droit d'auteur et des droits voisins // La protection de la propriete intellectuelle: aspects juridiques europeens et internationaux. – Luxembourg, 1989. – 224 p.
5. Govaere I. The Use and Abuse of Intellectual Property Rights in EC Law. – London: SWEET and MAXWELL, 1996. – 448 p.
6. Groves P., Martino A., Miskin C, Richards J. Intellectual Property and the Internal Market of the European Community. – London, 1993. – 322 p.
7. Hilty R.M. Intellectual Property and the European Community's Internal Market Legislation – Copyright in the Internal Market / R.M. Hilty // International Review of Industrial Property and Copyright Law. – 2004. – № 7. – P. 760 – 775.
8. Judgment of January 24, 1989 // European Court Reports. – 1989. – P. 79.
9. Proposal for the Council Decision on the Accession of the European Communities to WIPO Copyright Treaty and WIPO Performance and Phonograms Treaty, adopted by Commission April 24, 1998 // Official Journal of the European Communities. – 1998. – № 8. – P. 165-172.
10. Rose D. The European Union Trade Barrier Regulation: An Effective Instrument for Promoting Global Harmonisation of Intellectual Property Rights? / D. Rose // European Intellectual Property Review. –1999. – №6. – P. 313-320.
11. Harmonization of Industrial Property and Copyright Law in the European Community: Report of a Symposium held by the Max Planck Institute for Foreign and International Patent, Copyright and Competition Law // International Review of Industrial Property and Copyright Law. – 1987. – № 3. – Vol. 18. – P. 303-337.
12. Slot P.J. Harmonisation / P.J. Slot // European Law Review. –1996. – Vol. 21. – October. – P. 378-397.
13. Vignes D. The Harmonisation of National Legislation and the EEC / D. Vignes // European Law Review. –1990. – Vol. 15. – P. 358-361.

Форманюк Вікторія Василівна

ЄДИНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РИНОК І ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ГАРМОНІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СФЕРІ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Стаття присвячена дослідженню особливостей правової охорони інтелектуальної власності у ЄС, що надає можливість визначити та окреслити найближчі перспективи подальшого розвитку вітчизняного законодавства у цій сфері. При цьому важливим є те, щоб у якості зразків та можливих моделей подальшого реформування вітчизняного права інтелектуальної власності, були сприйняті кращі досягнення європейської правової науки, вдалі та універсальні юридичні категорії та конструкції у сфері правової охорони інтелектуальної власності, які враховували б як специфіку вітчизняної правової традиції, так й інтереси головного суб'єкта творчої діяльності – людського індивіда, який є джерелом всіх досягнень цивілізації.

Ключові слова: право інтелектуальної власності, договір інтелектуальної власності, гармонізаційні заходи, комунітарна політика, європейський ринок, інтеграція.

ЕДИНЫЙ ЕВРОПЕЙСКИЙ РЫНОК И ОБЩИЕ ВОПРОСЫ ГАРМОНИЗАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В СФЕРЕ ПРАВА ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ

Ключевые слова: право интеллектуальной собственности, договор интеллектуальной собственности, гармонизационные меры, коммуитарная политика, европейский рынок, интеграция.

SINGLE EUROPEAN MARKET AND GENERAL ISSUES HARMONIZATION PROCESSES IN THE FIELD OF INTELLECTUAL PROPERTY

Key words: intellectual property, the intellectual property agreement, no harmonization measures commune containers policy, European market integration.